

СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 5.55, 20.30, 14.35;
Віцебск — 5.41, 20.24, 14.43;
Магілёў — 5.44, 20.19, 14.35;
Гомель — 5.47, 20.10, 14.23;
Гродна — 6.13, 20.42, 14.29;
Брэст — 6.16, 20.41, 14.25.

МЕСЯЦ:
Апошняя квадра
21 жніўня

ІМЯНЫ:
Дамеція, Мітрафан, Пімена;
Барнард, Сабіслава

ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ●

20 ЖНІўНЯ 1992 г.
чацвер, № 165 (21943)

● цана 1 рубель

ВОЗГАДАС ВОЗГАДАС

ДЗЕ ўзяць 1,7 мільярда рублёў?

МІНСК. На тэрыторыі забудаваных раёнаў вобласці жыве 8,750 дзяцей, а яшчэ 1,300 хлопчыкаў і дзяўчынак пераехалі на Міншчыну з Магілёўскай і Гомельскай абласцей. За апошнія тры гады на 34 працэнты павялічыліся анкалагічныя захворванні шчытападобнай залозы ў дзяцей, 70 працэнтаў іх маюць адхіленні ў здароўі, каля 40 — пакутуюць ад анеміі, 30 — ад захворванняў страўніка. У кожнага трэцяга малым выцуплены парашэнні ў крыві. Ад ліквідатараў чарнобыльскай катастрофы нараджаюцца ў тры разы больш, чым раней, дзяцей з парокм сэрца. Пры ўсім гэтым толькі ў трох раёнах вобласці ёсць ультрагукавая апаратура, якая вельмі патрэбна для абследавання цяжарных жанчын, не хапае гастраэскапа, іншага медыцынскага абсталявання. Рэальнае харчаванне забяспечваюць толькі 30 працэнтаў дзяцей ва ўзросце да года. На адзараўленне дзяцей патрэбна 3,2 мільярда рублёў, між тым як абшыванком мас на гэтыя мэты толькі паўтара мільярда. Дзе ўзяць астатнія грошы, невядома.

РАДЫЁ ФАКТЫ

У сувязі з вельмі дрэннай забяспечанасцю жывёлы кармамі спецыялісты Мінсельгасхарчу разам з вучонымі распрацавалі для выскоўнаў неадназначныя парадкі.

Гаворка ідзе аб масавай спрыце культуры на зелянінах карм і некаторых іншых шляхах змяшчэння абстаноўкі ў кормавытворчасці.

Прамсловыя колы Літвы выказалі думку, што ўвядзенне нацыянальнай валюты ў самы бліжэйшы час можа прывесці да банкруцтва пераважнай большасці прадпрыемстваў рэспублікі.

Свой летні кароткатэрміновы адпачынак Міхал Гарбачоў правядае сёлета з 22-га жніўня на ў краініцы ўзбярэжжы, а на міхалі-морскім у Іспаніі. Адпачынак чакецца каралеўскі, бо Міхал Гарбачоў і Рэйс Максімаў запыраць кароль гэтай краіны.

ПРАФЕСАР Г. ШАРАВАРАЎ:

«Саркафаг» нагадвае вышынны дом з выбітымі вокнамі»

У апошні час у газетам і на радыё з'явіліся паведамленні аб трыомажым стане спраў у ахоўным «саркафагу» на Чарнобыльскай АЭС. Аглядальнік «Звязды» звярнуўся за каментарыем да дырэктара інстытута радыёэкалагічных праблем АН Беларусі Георгія ШАРАВАРАЎ.

— Георгій Аляксандравіч, зусім нядаўна лічылася, што «саркафаг» — дастаткова герметычнае збудаванне, і тое, што засталася пасля выбуху ад рэактара, ад усёго чацвёртага блока, захавана пад ім больш-менш надзейна. Зараз дырэктар гэтага аб'екта Уладзімір Шчарбіна на прэс-канферэнцыі паведамаў, што пад уздзеяннем радыяцыі знутры адбываецца разбурэнне «саркафага» і што плошча шчыльна ў яго цэле — каля тысячы квадратных метраў. Шчарбіна назваў гаворыць аб небяспецы ядзернай аварыі. Наколькі ўсё гэта адпавядае рэальнасці?

— Наш інстытут узяў на комплекснай экспедыцыі па вывучэнню становішча на ЧАЭС. Мы павінны былі даць адказ на два пытанні: ці ўяўляе чацвёрты блок ядзерную небяспечнасць і ці ўяўляе ён небяспечнасць радыяцыйную? Гэта рэч розная.

Дык вось, у тым стане, у якім ён зараз знаходзіцца, чацвёрты блок сёння ядзернай небяспечнасці не ўяўляе. Памятаеце, як пасля аварыі ліквідатары здымаліся, не знайшоўшы ў «прафітавым доме» рэактара ніякіх ядзерных паліваў. У памяшканні рэактара ні духу, ні крошкі ўраў, ні трыфты не аказалася. Прыкладна 130 тон ядзернага паліва праваліліся ўніз (адзін напрамак) і паляжылі метраў на 40 убок (другі напрамак). Зараз ужо асноўная маса знаходзіцца ў выглядзе дробных частак у распыленым пяску і бетоне. У гэтай свееасяблявай лаве, мы лічым, вытрымліваюцца бяспечныя судасныя — і да 10: дзесяці працэнтаў паліва і 90 — пяску і бетону.

Частка актыўнай зоны рэактара выбухам была выкінута ў цэнтральную залу. Асабліва небяспечна ўваўляюцца 10—15 тон паліва, якія знаходзяцца ў выглядзе дробнага дысперснага пяску ў розных месцах разбуранага чацвёртага блока, пад «саркафагам». Пыл рэгулярна паліваецца падаўляючымі сродкамі.

Замеры і разлікі паказваюць, што ланцугавая радыяцыя ў звычайных умовах быць не павінна. Дачыні, устаноўлены ў шчыльнай цэлы «саркафага», фіксуюць, што выхад не перавышае норм.

Але я разумею, што трыомажы Уладзіміра Рыгоравіча Шчарбіну. Па-першае, усе кантрольныя замеры, на якіх грунтуецца нашы разлікі, рабіліся і робіцца на паверхні самой лавы. Унутры яе пранікнуць не ўваўляе — надзвычай высокай ўзроўню радыяцыі (500 рэнтгенаў у гадзіну і вышэй), бурны нельга. Значыць, нельга і выключыць магчымасць таго, што ў нейкіх яе месцах, недастаткова для кантролю, можа быць канцэнтрацыя паліва большы, чым 10 працэнтаў. І калі туды трапіць вада, такім месцам стануць выбухавоб'яспечнымі.

Па-другое, лавалодобная паліваўтрымліваючая маса не ёсць нешта статычнае. Яна паступова актывае, трэскаецца ў выніку радыяцыйнага ўздзеяння. На не прэз шчыльна (зноў звернем на гэта ўвагу) можа трапіць вада, што краіне непэжадна. Як лава даўдзее сябе пазней, чым кажацца з пэўнай лавінаю, ужо зараз зноў актываецца крохкай, дабавіваючы пылу. Прымаючы да ўвагі, што сёння не герметычны, што ўнутры і зараз шмат пылу, я назваў бы аб'ект радыяцыйна небяспечным. Не дай Бог, адваліцца ка-

нак сцяны, а сцяны ў радзе месца абшываюцца на элементы разбуранага рэактара, ці ветрам сарвае дах (праўда, для гэтага патрэбна сапраўдная бора), — атрымаецца эфект пудырызатара.

— Адуху там узяліся такія дзіркі, што агульная плошча іх, паводле адных даных, складае 1700 квадратных метраў, паводле іншых, каля 1000?

— Яны былі з самага пачатку. Спецыялісты нашага інстытута ўзяліся іх аналізаваць негетымічнасці «саркафага». Агульная плошча шчыльна дакладна складала 1200 квадратных метраў. Пры будаўніцтве «саркафага» нельга было прымяніць крапежныя тэкалоны — 3-аа высокай радыяцыі. Напрыклад, замест сарванага выбухам даху паклалі трыбы, на іх — металічныя лісты. Значыць, усё гэта ці сцяну і шрубамі і гаўкамі проста не змаглі. Метал трымаецца ў асноўным дзякуючы ўласнай вазе.

Так і са сцянамі. Восем чатыры месцамі няма патрэбы ў асвятленні — праз шчыльныя сцяны сонца. Гэта нагадвае вышынны дом з выбітымі вокнамі.

— Значыць, уся надзея сапраўды на Бога. Мо не набярэцца крытычнай масы ў распыленым пяску з ядзерным палівам і не сарве бурый дах. І што, надалей усё і застаецца ў такой вольнай нязнаменнасці?

— Урад Украіны 9 ліпеня 1992 года аб'явіў міжнародны конкурс на лепшы праект па прыняццю аб'екта ў экалагічна чысты стан. Уваўляе ў конкурс прыме і наш інстытут. Я лічу, што самы надзейны метад — гэта разабраць усё, што ёсць унутры «саркафага», адсартваваць і пахаваць па ўсім міжнародным прабілаж. Гэта вельмі доўга, спатрэбіцца прыкладна 200 мільярдаў рублёў. І зацэкаўленам рэспубліканскім прыдзецца тут.

Але толькі тады мы зможам быць упэўненымі, што Чарнобыль не пачынае больш ніякіх скорыстаў.

АБ ВЫКУПЕ АБАЛІГАЦЫЙ БЕСПРАЦЭНТНАЙ ПАЗЫКІ

У адпаведнасці з пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 6 красавіка 1992 г. «Аб дзяржаўных каштоўных паперах былога Саюза ССР» Міністэрства фінансаў і Ашчадны банк распарадавалі парадкавы выкуп аблігацый дзяржаўнай мэтавай беспрацэнтнай пазыкі СССР.

Так, аблігацый дзяржаўнай мэтавай беспрацэнтнай пазыкі СССР могуць быць прададзены да аплаты з 1 верасня па 31 снежня 1992 года (уключна). Пасля заканчэння гэтага тэрміну яны страчваюць сваю сілу і впаўнаважэння не падлягаюць.

Адзляленні Ашчаднага банка Рэспублікі Беларусь выкупляюць аблігацы назвавай пазыкі па намінальнай вартасці, павялічанай на 40 працэнтаў.

Даход на гэтых каштоўных паперах выплачваецца з разліку 15 працэнтаў па годам з 1 сакавіка 1990 года па дзень выкупу. Выкуп падлягае аблігацый, набытых толькі на тэрыторыі рэспублікі. Месца куплі вызначаюцца па пячатцы на аблігацы.

Аблігацы, набытыя ў іншых рэспубліках былога Саюза ССР, будуць выкупляцца толькі ў прамадзін, якія пастаянна пражываюць на тэрыторыі Беларусі, пасля прадажы па пашпарта і па пісьмовай заяве.

Выкуп аблігацый праводзіцца за наяўных грошай або шляхам пералічэння сродкаў на ўклад.

Служба інфармацыі Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь. БЕЛІНФАРМ.

СЛОВА АБ ПРАЕКТАХ КАНСУЛЬТАТЫВНЫХ САВЕТ

Пытанні падрыхтоўкі законапраектаў да чарговай сесіі былі абмеркаваны на нарадзе кіраўнікоў пастаянных парламенцкіх камісій, якую правёў першы намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета Вячаслаў Кузняцоў.

У пяцёрэчным парадку для сесіі 89 пунктаў. У яго, у прыватнасці, ўключаныя якія блогі эканамічных, вартасных законапраектаў.

На наступным тыдні пачнуцца пасяджэнні Кансультатывнага савета, у які ўваходзяць усе 62 вызваленыя работнікі пастаянных камісій парламента. На пасяджэннях Кансультатывнага савета, якія будуць праходзіць па аўторках і чацвяргах, прадуладжываецца дэталёва, з улікам распрацаваных і экспертаў абмеркаваць асноўныя дакументы, што выносяцца на сесію. Удзельнічаюць у абмеркаванні заканадаўчых актаў могуць і народныя дэпутаты Рэспублікі Беларусь, якія не ўваходзяць у састав Кансультатывнага савета, а таксама запрошаныя Кансультатывным саветам або пастаяннымі камісіямі зацэкаўленыя асобы, журналісты.

Прэс-служба Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. БЕЛІНФАРМ.

ПАВЕДАМЛЕННЕ

Дзяржаўнага камітэта Рэспублікі Беларусь па статыстыцы і аналізу аб індэксе спажывецкіх цэн

Дзяржаўны камітэт Рэспублікі Беларусь па статыстыцы і аналізу паведамае, што ў ліпені 1992 года ў параўнанні з чэрвенем 1992 года індэкс цэн на харчовыя і нерухомыя тавары і паслугі, уключаныя ў спажывецкую нэрэцую, склаў 116,9 працэнта.

Дзяржаўны камітэт Рэспублікі Беларусь па статыстыцы і аналізу.

САМАЯ «ДЕШЕВАЯ» — «НАРОДНАЯ ГАЗЕТА»? АЛЕ ЦІ САМАЯ ТАННЯЯ?

Пачалася падпісная кампанія і, натуральна, кожнае выданне шукае шляхі да сэрцаў патэнцыйных падпісчыкоў. Адна газета расказвае аб тым, якім будзе іх змест, тэматычная накіраванасць, якім чынам плануецца адстойваць інтарэсы працоўнага чалавека, другая — напірае на «дешэвыню» сваіх выданняў. У гэтым не было б вялікай бяды, калі б чытач атрымліваў аб'ектыўную інфармацыю, а не дэзінфармацыю. Крыўдна, што на такі шлях стала павяржана і аўтарытэтная «Народная газета».

Вось і ва ўчарашнім нумары

ры яна пад сугарэвым заклікам «Посмотрите! Сравните! Сделайте вывод!» публікуе спіс гарадскіх, абласных, рэспубліканскіх, а таксама нацыянальных і іх падпісныя цэны. Выяда, да якога проста сілком падштурхваюць чытач, адзначэнні: «Ну посмотрите же, мы самая дешёвая газета!»

Не будзем спрачацца. Але ці самая танняя? Уважліва чытач абавязкова зверне ўвагу, што ў прапанаваным «Народнай газетай» спісе адсутнічаюць такія выданні, як «Знамя юности», «7 дней», «Мирная земля», «Звезда». Адсутнічаюць непадпаводы.

КЛІЧКА ДАРОГА...

Калі Іван ЮНЦЭВІЧ паступаў у Удзельніц саўгас-тэхнікум, то маршава, што вывучаўся на механізатара і будзе працаваць у роднай вёсцы. Але паказваўся жывіць над сельскім хлопцам. Іс прывяў яго нямногі і працаваў у Паміслішча. А чыгунка, якая праходзіла міма, падказала месца работы.

Там і трапіў ён у Мінскую дыстанцыю пугі, дзе ўжо сёмы год вадзіць пугіны механічны гайнаваарт. Непрыкметна прафесія, але ад работы знікае гэта

СІМВАЛЫ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ О, МОЙ ЛЮБІМЫ КРАЙ!..

Прайшла кароткая кампанія прэзентацыі гімнаў, прадстаўленых на конкурс. Людзі выказалі, што за што. Хаця можна не сумнявацца, што калі гэта Вярхоўны Савет яшчэ калі-небудзь абярэцца, то не прайдзе ні адзін з прадстаўленых шасці гімнаў. Тым не менш справа надзвычай важная і нельга яе пакідаць без увагі.

Памятаю яшчэ ў 1964 годзе на дэкадзе народнай творчасці ў Менску гродзенскія танцоры ансамбля «Нёман» танцавалі Паланэз Агінскага і спявалі пры гэтым. Слоў не памятаю, толькі ўрываў — «о, мой любімы край...» Касцюма ансамбля стварыў Лёвон Бараван. Сёння 15 жніўня праз спойнілася дваццаць гадоў з дня яго трагічнай смерці — забойства ворагамі беларускім. Дык вось тады гэты вялікі ахвярны чалавек сказаў мне: «Во, Янон, гэта ёсць гімн будучай вольнай Беларусі. У ім усё». Мне гэта вельмі ўразава, бо паланэз, тады ў юнацтве, быў для мяне як імя, якую слухаць трэба рэдка і ў чыстым адзенні.

У 70-х гадах выдасядае тое ж самае я пачуў ад Алега Бембеля (піняста, дарэчы) — Паланэз Агінскага — гімн Беларусі. А зусім нядаўна, абшываючы машыны дзяржаўнае гімны з Юрасём Хадэкам, той нечакана сказаў, што сапраўдным гімнам Беларусі можа стаць найлепшы Паланэз Агінскага. Ну як тут не задумацца, такіх розных людзей. Дык хіба ж не гімн наш гэты дзіўная мелодыя Агінскага? Але гэта так, развагі да тэмы. Сітуацыя ўжо абазначана.

Пытанне пра гімн нядаўна разглядалі на Сойме БНФ.

Конкурсны падыход і напісанне наватараў нічым не апраўданы, у той час калі існуюць даўні гімны, якія спявалі і спяваюць беларусы. Прыняцці гістарычна, нацыянальнага адлюстравання і грамадскага прызнання палічыны найбольш правільным. Сапраўды, нашою пэсав наватараў, калі існуе вельмі распаўсюджаны равей ваяцкі гімн, прызнаны за афіцыйны гімн БНР — «Мы выйдзем шчыльнымі радамі». Гэта ж гістарычны факт, выбар нашых народных абставінаў. Зрэшты тых выказванняў людзей, што змяшчаны ў друку, крэйс і пацвярджаюць нашы меркаванні. Большасць адначасна існуючыя гімны «Магутны Божа» і «Мы выйдзем шчыльнымі радамі». Дзесяць аб'ектыўнасці трэба зазначыць, што часцей станаюцца выказвання пра «Магутны Божа». Гэта зразумела, бо ён акрамя высокага мастацкага кшталту і ўсёго іншага адпавядае сучасным уяўленням людзей пра дэбры і гуманіям каштоўнасці народа. Вяцкі гімн прываблівае не толькі сваёй гісторыяй, але і бадзёрымі рытмам і аптымізмам.

Несумненна, што з гэтых двух гімнаў Камісія Вярхоўнага Савета па культуры і лавіна была б зрабіць выбар і прапанаваць гімн на сесію. Я прасію выйбра казач не буду, бо зрабіць надварот. Хацелася б толькі, каб кіраваліся здаровым сэнсам, гістарычным, духоўнымі традыцыямі Адраджэння і патрэбным у такім выдудку абавязковым узроўнем культуры.

Зянон ПАЗЫНЯК, народны дэпутат Беларусі.

ПАДПІСНА ЦАНА НА «ЗВЯЗДУ»: ● НА ПЕРШАЕ ПАЎГОДДЗЕ 1993 ГОДА — 120 РУБЛЕЎ ● НА АДЗІН МЕСЯЦ У ПЕРШЫМ ПАЎГОДДЗІ — 20 РУБЛЕЎ

Ф. СП-1

АБОНЕМЕНТ на газету		63850									
«ЗВЯЗДА»		(індекс іздання)									
на 1993 год па месяцам:		Колькасць копіяў 1									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Куда (паштовы індэкс) (адрес)											
Кому (фамілія, ініцыялы)											
ДОСТАВКА КАРТОЧКА											
на 1993 год па месяцам:		63850									
«ЗВЯЗДА»		(індекс іздання)									
на 1993 год па месяцам:		Колькасць копіяў 1									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Куда (паштовы індэкс) (адрес)											
Кому (фамілія, ініцыялы)											

«Пішу пра горкую праўду...»

Паўстагоддзя Баляслаў Васілеўскі, уладжэнец Беларускага Палесся, утойваў горкую праўду свайго жыцця нават ад блізкіх. Залёжным чынам ён дапамагаў партызанам. Ханіў гора ў фашысцкіх кайданых. Вялаў у італьянскім Супраўдзеньні. Сядзеў у сталінскіх лагерх. Баляслаў Уладзіміравіч не шукае льгот. На старасці год ён патрэбуе вяртання добрага імя. Прабачэння за галы, правядзеныя ў ГУЛАГу паміж жыццём і смерцю, надзеяй і адчаем.

Звяртаюцца да вас з просьбай: дапамажыце зняць неспаслужаны цяжар, які яму 50 гадоў. Я не дамагаюся ніякіх імгнот. Я інвалід працы 2-й групы. 24 красавіка 1992 года мне споўнілася 69 гадоў.

Нарадзіўся я ў 1923 годзе ў вёсцы Новае Палесце Кружыцкага раёна Магілёўскай воб-

ласці. У 1939 годзе скончыў 7 класаў Кружыцкай сярэдняй школы. У 1940 годзе па ліній абшываў камсамол быў накіраваны на абаронныя работы за Беларусю ў горад Шчучын-Грэва, прапрабуй год і, атрымаўшы адпачынак у маі 1941 года, прыехаў у сваю вёску Новае Палесце. А ў чэрвені пачалася

вайна.

У армію мяне не прызваў — узрост не падшоў. Вяснот 1942 года на акупіраванай тэрыторыі пачалі фарміравацца ачгні супраціўлення. Першым камандзірам партызанскага атрада, які размяшчаўся ў лесе за вёскай Алядзінка, быў Сяргей Атрад так і называўся — «Сяргеў». Пазней я дэдаваўся, то камандаваў ім Сяргей Ягоравіч Жуніч. Нас, камсамол, трымаў сувязнымі. Зброю не хапала. Нам даручалі не шукаць. У бліжэйшым лесе мы ўваўляліся анахры 4 вайноўкі.

У нашай вёсцы нейкі час жыў акружэнец, які ўвёў з палову, вельмі добры, разумны чалавек. Звалі яго «дзядзька Ваня». Ён даў мне заданне схапіць з вёскі Зеляніна і прынесці 2 аўтамакі ППД. Рызыка была вялікая, але я заданне выканаў. Зброю мне перадаў камандзір Шчучынскага атрада, а гэта непаўналетні, Ніколі нельга забываць, што мы беларусы.

(Заканчэнне на 2-й стар.).

